

УДК 364-78

DOI <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.3.6>

Марія ЖІНЧИН

аспірантка кафедри соціології та соціальної роботи, Національний університет «Львівська політехніка», вул. Степана Бандери, 12, м. Львів, Україна, 79013

ORCID: 0009-0000-2894-6875

Бібліографічний опис статті: Жінчин, М. (2024). Соціальне консультування в контексті роботи з внутрішньо переміщеними особами. *Ввічливість. Humanitas*, 3, 40–47, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.3.6>

СОЦІАЛЬНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ В КОНТЕКСТІ РОБОТИ З ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМИ ОСОБАМИ

Стаття присвячена дослідженню сутності понять «консультування» та «соціальне консультування», важливості консультування в соціальній роботі, зокрема при роботі з внутрішньо переміщеними особами. Розглянуто проблеми та потреби цієї вразливої групи: втрата житла, економічні труднощі, втрата роботи та засобів до існування, соціальна ізоляція, втрата соціальних зв'язків і підтримки, що робить людей вразливими до психологічних, соціальних та економічних проблем, відзначено, що в таких обставинах виникає величезна необхідність в консультуванні для підтримки їх соціального та психологічного благополуччя.

З'ясовано, що в соціальній роботі застосовуються різні види консультування, кабінетне та вуличне, для різних вікових груп клієнтів. Зазначено, що існують різні моделі консультування, включаючи кризове, інформаційно-мотиваційне, консультування "рівний-рівному", соціально-психологічне та консультування, орієнтоване на вирішення завдань; а також такі форми індивідуального консультування, як "віч-на-віч", онлайн та телефонне консультування, використання яких дає можливість швидко надати консультацію клієнтові та допомогти у вирішенні особистісних проблем, переадресувати до установ чи організації, де зможуть надати допомогу та підтримку, яка необхідна особі чи сім'ї.

Визначено, що консультування є важливим інструментом для підтримки внутрішньо переміщених осіб, допомагаючи їм адаптуватися до нових умов життя та впоратися з труднощами, з якими вони стикаються.

В статті розглянуто різні проблеми та потреби, з якими стикаються внутрішньо переміщені особи. Наголошено, що соціальне консультування є необхідним інструментом у роботі з внутрішньо переміщеними особами, оскільки спрямоване на допомогу особі чи сім'ї у вирішенні проблем та відновлення здатності самостійно дбати про задоволення власних потреб.

Ключові слова: консультування, соціальне консультування, внутрішньо переміщеними особами.

Mariia ZHINCHYN

PhD student of the Department of Sociology and Social Work, Lviv Polytechnic National University, 12 Stepan Bandera str., Lviv, Ukraine, 79013

ORCID: 0009-0000-2894-6875

To cite this article: Zhinchyn, M. (2024). Sotsialne konsultuvannya v konteksti roboty z vnutrishno peremishchenymy osobamy [Social counseling in the context of working with internally displaced persons]. *Vvichlyvist. Humanitas*, 3, 40–47, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.3.6>

SOCIAL COUNSELING IN THE CONTEXT OF WORKING WITH INTERNALLY DISPLACED PERSONS

The article is dedicated to the study of the essence of the concepts of "counseling" and "social counseling," the importance of counseling in social work, particularly when working with internally displaced persons. It examines the problems and needs of this vulnerable group: loss of housing, economic difficulties, loss of jobs and livelihoods, social isolation, loss of social connections and support, which makes people vulnerable to psychological, social, and economic problems. It is noted that in such circumstances, there is a tremendous need for counseling to support their social and psychological well-being.

It is found that various types of counseling are used in social work, both office-based and street-based, for different age groups of clients. It is noted that there are different counseling models, including crisis, information-motivational, peer-to-peer, socio-psychological, and task-oriented counseling; as well as various forms of individual counseling, such

as face-to-face, online, and telephone counseling. The use of these forms allows for the rapid provision of consultations to clients and helps in solving personal problems, referring them to institutions or organizations where they can receive the necessary help and support.

It is determined that counseling is an important tool for supporting internally displaced persons, helping them adapt to new living conditions and cope with the difficulties they face.

The article discusses the various problems and needs faced by internally displaced persons. It emphasizes that social counseling is an essential tool in working with internally displaced persons, as it is aimed at helping individuals or families solve problems and restore their ability to independently care for their own needs.

Key words: counseling, social counseling, internally displaced persons.

Актуальність проблеми. Одним з найважливіших напрямів діяльності в соціальній роботі на теперішній час є визначення специфічних потреб та проблем внутрішньо переміщених осіб, які виникають внаслідок втрати житла, соціальних зв'язків та економічної стабільності, пошук можливостей для їх вирішення, задоволення базових потреб та допомога у відновленні здатності самостійно дбати про задоволення власних потреб. Соціальне консультування є важливим елементом підтримки внутрішньо переміщених осіб (ВПО), які змушені були покинути свої домівки через конфлікти, насильство або інші надзвичайні ситуації. В Україні, як і в багатьох інших країнах, проблема ВПО є надзвичайно актуальною. В умовах війни та збройних конфліктів люди втрачають свої домівки, роботу та соціальні зв'язки, що робить їх вразливими до психологічних, соціальних та економічних проблем. Соціальне консультування відіграє важливу роль у допомозі ВПО адаптуватися до нових умов життя, вирішенні проблем, відновленні здатності самостійно дбати про задоволення власних потреб та інтегруватися в нові громади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми та потреби внутрішньо переміщених осіб вивчали, зокрема, такі сучасні українські науковці, як Трубавіна І., Панок В., Семигіна Т., Гусак Н.Є., Трухан С. Консультування у сфері соціальної роботи досліджували, серед інших, Писаревська Г., Пожидаєва О., Кулава К. Українські дослідники Зверєва І., Безпалько О., Харченко С., Завацька Л., Романовська Л., Суліцький В., Швед О., Хлебик С., Руденко Т. у своїх працях наголошують, що соціальне консультування спрямоване на те, щоб допомогти людям вивчити і зрозуміти природу існуючих у них проблем, запропонувати їм різні варіанти вирішення проблем та відновити здатність самостійно вирішувати свої проблеми.

Мета дослідження – дослідити сутність поняття «соціальне консультування», визна-

чити важливість соціального консультування у соціальній роботі, особливо при роботі з внутрішньо переміщеними особами, проаналізувати проблеми та потреби цієї вразливої групи населення, підкреслити значення соціального консультування як інструменту підтримки внутрішньо переміщених осіб у їхній адаптації до нових умов життя та подоланні особистих проблем.

Виклад основного матеріалу дослідження.

У лютому 2022 року тисячі людей були змушені покинути свої домівки в зоні бойових дій та шукати безпечного притулку в інших регіонах України. Після прибуття до іншої місцевості, особи та сім'ї часто потребують допомоги із житлом, продуктами, одягом, засобами гігієни, медичних послуг. Таких людей називають внутрішньо переміщеними особами (ВПО).

Згідно з Законом України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», внутрішньо переміщеною особою є «громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру» (Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», 2024).

Трубавіна І. до проблем, з якими стикаються ВПО, відносить такі: втрата житла, відсутність їжі, нерозуміння, що робити далі, проблеми з отриманням соціальної допомоги, документами, реєстрацією, обмеження кількості доступних медичних послуг. Внутрішньо переміщених осіб також можуть відносити до СЖО, оскільки їхні ситуації дуже схожі. Це дозволяє внутрішньо переміщеним сім'ям отримати статус СЖО та одразу стати отримувати соціальні

послуги. Послуги, які отримують ВПО, також включають медичні, соціальні, адміністративні, освітні, рекреаційні та житлово-комунальні послуги. Медичні послуги включають розмову з лікарем первинної ланки, прийом ліків, проведення медичних оглядів та відвідування різних лікарів, пошук сімейного лікаря та укладення декларації з ним. Надання соціальних послуг включає, зокрема, надання тимчасового житла, навчання дітей у дитячих садках та забезпечення доступними місцями у дитячих садках та для навчання у ВНЗ (Трубавіна, 2017).

Згідно з експертною оцінкою потреб ВПО, яка була проведена УВКБ ООН, першочерговими потребами є: гуманітарна, медична, житлова, юридична (у відновленні документів), психологічна допомога. До другорядних потреб належать, зокрема, економічні (пошук роботи та працевлаштування), юридичні (представництво інтересів у суді, юридичні консультації), соціальні (відновлення соціального статусу, участь у житті громади), культурні та освітні (Попередній аналіз та оцінка потреб внутрішньо переміщених осіб (ВПО), 2014).

Панок В. описує такі напрями роботи з внутрішньо переміщеними особами: соціальний (взаємодія з різними установами та організаціями щодо питань допомоги ВПО, її оформлення тощо); соціально-інформаційний (інформування ВПО про діяльність соціальних служб, різних установ та організацій; соціально-психологічний (психологічне консультування, психологічна підтримка та допомога); соціально-педагогічний (взаємодія з органами освіти, охорони здоров'я і правопорядку: консультації та соціально-педагогічна робота з дітьми, підлітками відповідно до потреб); соціально-правовий (захист прав внутрішньо переміщених осіб, зокрема в суді та правоохоронних органах); медико-соціальний (надання медичної допомоги та консультацій відповідно до потреб); фінансовий (надання стартової та фінансової допомоги внутрішньо переміщеним особам, враховуючи індивідуальну ситуацію кожної окремої особи чи сім'ї); соціально-економічний (надання консультацій та допомоги для досягнення економічної самостійності та підвищення рівня доходів); матеріальний напрям (пошук можливостей отримати продукту, гуманітарну допомогу); соціально-трудова (допомога в пошуку роботи, отриманні кон-

сультацій відповідно до потреб, допомога у взаємодії зі службами зайнятості) (Панок, 2012).

Отже, до потреб внутрішньо переміщених осіб, зокрема, належить: пошук житла, роботи, навчання, можливість отримати продукти, одяг, засоби гігієни, ліки, медичні послуги, юридичні консультації, психологічну підтримку, відновлення втрачених документів, допомога у взаємодії з різними установами та організаціями, отримання інформації щодо можливостей вирішення різних проблем та задоволення потреб, фінансової допомоги, соціальна інтеграція, встановлення нових соціальних зв'язків, відвідування різних культурних подій, концертів, музеїв, театру, корисне проведення дозвілля тощо.

Аналізуючи вищенаведені потреби ВПО, можемо відзначити, що отримання консультації соціального працівника є першим кроком до того, щоб дізнатися, де та яким чином можна вирішити нагальні проблеми та задовольнити базові потреби, приїхавши до іншого регіону, населеного пункту на тимчасове проживання через необхідність покинути власне житло в місцевості, де ведуться бойові дії.

Як приклад допомоги щодо часткового вирішення проблем ВПО, можемо розглянути діяльність інформаційно-консультаційного пункту, де можна отримати консультації соціальних працівників, психологів, юристів, переадресацію до відповідних служб, ксерокопії та сканування документів, запис інформації на зовнішні носії (для того, щоб надіслати в компетентні органи для відновлення документів, отримати соціальні виплати); можливість зателефонувати близьким або написати повідомлення в соціальних мережах, на електронну пошту), переглянути новини з рідного міста, переглянути розклад руху транспорту, купити квитки (Семигіна, 2015).

Соціальне консультування є важливим елементом підтримки внутрішньо переміщених осіб, оскільки допомагає внутрішньо переміщеним особам адаптуватися до нових умов життя, знайти необхідні ресурси та інтегруватися в нові громади. Розглянемо сутність поняття «соціальне консультування».

Згідно з поглядами деяких науковців, «соціальне консультування (каунселінг) – процес, під час якого спеціаліст дає рекомендації з розв'язання соціальних проблем клієнта.

Соціальне консультування проводять як індивідуально, так і в групі з метою підвищення соціальної компетенції клієнтів з різних питань. За формою організації соціальне консультування може бути: консультуванням у загальних чи спеціалізованих формуваннях соціальних служб, а також виїзні консультації. Консультантами можуть виступати спеціалісти соціальних служб, залучені фахівці з певних проблем, колишні клієнти соціальних служб, залучені до реалізації соціальних програм» (Зверева та ін., 2003).

Завацька Л. вважає, що консультування – це вид соціальної роботи, в якому фахівці з соціальної роботи допомагають клієнтам вивчити і зрозуміти природу існуючих у них проблем і пропонують їм різні варіанти вирішення проблем. Виділяють особливий вид консультування, а саме соціальне консультування. Соціальне консультування – це цілеспрямований інформаційний вплив на індивідів або малі групи для того, щоб їх соціалізувати, відновити та оптимізувати соціальне функціонування, розвивати норми соціальної комунікації, технологія надання соціальної допомоги. Консультація відбувається між двома або більше людьми, і консультант надає клієнту відповідні знання та конкретну інформацію. Консультування може бути груповим або індивідуальним (за формою), конкретним чи програмованим (за змістом). За потреби їх можна використовувати в комплексі. Консультаційна підтримка надається під час взаємодії консультанта з клієнтом. Такі взаємодії відбуваються через процес спілкування (Завацька, 2008).

Романовська Л. розглядає консультування як «сукупність процедур, які безпосередньо спрямовані на допомогу клієнтові у вирішенні його проблем і допомагають у прийнятті рішень щодо особистісно-професійних протиріч, таких як: вдосконалення особистості і міжособистісних відносин, професійної кар'єри, шлюбу, родини, тощо» (Романовська, 2019). Науковиця також зазначає, що «соціальне консультування – це вид професійної діяльності соціального працівника, форма соціальної допомоги шляхом цілеспрямованого інформаційного впливу на людину, групу людей з метою їх соціалізації, відновлення і оптимізації соціальних функцій, орієнтирів, розробки соціальних норм спілкування» (Романовська, 2013).

За твердженням Писаревської Г., консультування в соціальній роботі є «консультативною взаємодією, спрямованою на підвищення рівня соціальної компетентності клієнта. В результаті тих чи інших втрат (здоров'я, роботи, сім'ї тощо) у людини знижується або втрачається здатність самостійно задовольняти власні потреби та реалізовуватися в житті. Також це допомога в аналізі життєвої ситуації, визначенні основних проблем, шляхів їх вирішення, складання плану виходу зі складної життєвої ситуації» (Писаревська, 2022).

Кулава К. визначає консультування як «технологію соціальної роботи, яка полягає в дослідженні проблеми клієнта, знаходженні разом з ним позитивних шляхів її вирішення, наданні порад і рекомендацій щодо наявності для цього соціальних ресурсів. Консультування як технологічний спосіб вирішення соціальних завдань – це процедура, що часто використовується у соціальній роботі, в медичній, юридичній практиці спеціалістами різних напрямів з метою орієнтації громадян, окремих осіб, сімей, груп, общин шляхом порад, вказівок і забезпечення необхідною інформацією» (Кулава, 2023).

Суліцький В. та Швед О. стверджують, що «консультування є одним із напрямів діяльності соціального працівника, що допомагає клієнтові проаналізувати та зрозуміти сутність його важкої життєвої ситуації і запропонувати різноманітні варіанти, що можуть бути використані для розв'язання проблеми; у соціальній роботі консультування можна розглядати як: вид соціальної послуги, технологію роботи з різними категоріями отримувачів соціальних послуг, процес надання індивідуальної (групової) допомоги клієнтам соціальних служб та неурядових організацій, що надають соціальні послуги». На їхню думку, соціальне консультування допомагає клієнтам проаналізувати та зрозуміти суть їхніх життєвих ситуацій та надає їм різні варіанти вирішення різноманітних проблем (Суліцький, 2023).

Згідно з наказом Міністерства соціальної політики України від 02.07.2015 «Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги консультування», «соціальна послуга консультування – це комплекс заходів, що здійснюються протягом строку, необхідного для виходу зі складної життєвої ситуації та адап-

тації особи, сім'ї до нових умов соціального середовища, спрямованих на усунення/пристосування обмежень життєдіяльності, підтримку соціальної незалежності, збереження та продовження соціальної активності особи, сім'ї» (Наказ Міністерства соціальної політики України «Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги консультування», 2024).

Хлебик С. відзначає, що соціальному консультуванню притаманні спрямованість на індивіда, допомога у вирішенні особистісних проблем, подолання кризових станів, орієнтація в змісті та формах надання соціальних послуг (Хлебик, 2019).

Руденко Т. зазначає, що соціальне консультування допомагає визначити шляхи вирішення проблеми, виробити позитивну мотивацію клієнта та залучити всі необхідні для цього можливості (Руденко, 2019).

Узагальнюючи вищезазначені погляди науковців на сутність поняття «соціальне консультування», можемо сформулювати наступне визначення цього поняття: соціальне консультування – це вид соціальної роботи, спрямований на допомогу особі чи сім'ї у вирішенні проблем та відновлення здатності самостійно дбати про задоволення власних потреб.

Писаревська Г. виділяє такі форми індивідуального консультування: «віч-на-віч», онлайн, телефонне консультування; науковиця також визначає такі моделі консультування: кризове, інформаційно-мотиваційне, консультування «рівний-рівному», соціально-психологічне та консультування, орієнтоване на вирішення завдань (Писаревська, 2022).

Пожидаєва О. виділяє різні види консультування, зокрема, воно може бути індивідуальним, груповим; короткотерміновим (одноразовим), довготерміновим (протягом кількох зустрічей), оперативним (швидко скоординованим); очним (безпосередній контакт), заочним чи дистанційним (телефонне консультування, переписка); за місцем проведення (кабінетним, вуличним); за віком клієнтів (консультування дітей, підлітків, молоді, людей похилого віку) (Пожидаєва, 2012).

Таким чином, надаючи соціальне консультування людям, які залишають свої домівки в зоні бойових дій та шукають безпечного притулку в інших регіонах України, після їхнього прибуття до відповідного населеного пункту, тим

самим соціальні працівники допомагають внутрішньо переміщеним особам проаналізувати їхні життєві ситуації, пропонують різні варіанти вирішення проблем та задоволення нагальних потреб, сприяють відновленню здатності самостійно дбати про задоволення власних потреб. За необхідності, особу чи сім'ю можуть направити на консультацію до інших фахівців, організацій чи установ, допомогти у взаємодії з ними. Відповідно, вирішуються першочергові проблеми та задовольняються базові потреби внутрішньо переміщених осіб, це, своєю чергою, може суттєво допомогти внутрішньо переміщеним особам зберегти їхній соціальний і психологічний добробут, уникнути переходу до неблагополучного стану та адаптуватися до нових умов життя. Соціальне консультування підтримує ВПО, зокрема, тим, що надає емоційну підтримку та стабілізацію: соціальні консультанти надають психологічну підтримку, допомагаючи справлятися з емоційними і стресовими переживаннями, спричиненими втраченою житлом, роботи та соціальних зв'язків; інформацію щодо доступних ресурсів, соціальних послуг, прав і можливостей, що допомагає внутрішньо переміщеним особам орієнтуватися в нових умовах і приймати обґрунтовані рішення; психологічну допомогу: соціальні консультанти допомагають розробляти стратегії подолання стресу та вирішення проблем, сприяючи зміцненню їхнього психічного здоров'я і впевненості у власних силах; підтримку в соціальній інтеграції у нові громади, що зменшує ризик соціальної ізоляції та сприяє їхньому активному включенню у суспільне життя; допомогу у пошуку роботи, професійній перекваліфікації та набутті нових навичок, що сприяє економічній стабільності та збереженню гідного рівня життя.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Соціальне консультування є одним з основних інструментів соціальної роботи, спрямованим на надання підтримки та допомоги особам, які перебувають у складних життєвих ситуаціях загалом та внутрішньо переміщеним особам зокрема. Воно включає в себе емоційну, інформаційну та практичну підтримку, сприяючи поліпшенню соціального та психологічного добробуту клієнтів.

Соціальне консультування відіграє важливу роль у процесі адаптації внутрішньо перемі-

щених осіб до нових умов життя. Воно допомагає їм впоратися з емоційними, соціальними та економічними проблемами, спричиненими переміщенням, і відновити здатність самостійно дбати про себе. Внутрішньо переміщені особи стикаються з численними викликами, такими як втрата житла, економічні труднощі, втрата роботи, соціальна ізоляція та втрата соціальних зв'язків. Соціальне консультування допомагає виявити та проаналізувати ці проблеми, надаючи необхідну допомогу та підтримку для подолання кризових ситуацій, вирішення нагальних проблем та задоволення базових потреб.

Соціальне консультування може включати індивідуальні, групові та сімейні сесії, використовувати онлайн та офлайн методи, а також спеціалізовані підходи, зокрема, такі як кризове

та інформаційно-мотиваційне консультування. Отже, соціальне консультування є ефективним інструментом для забезпечення соціальної інтеграції, психологічної стабільності та економічної адаптації ВПО, що допомагає їм уникнути переходу до неблагополучного стану, зберегти їхній соціальний і психологічний добробут, адаптуватися до нових умов життя, відновити здатність самостійно дбати про задоволення власних потреб.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в проведенні довгострокового дослідження щодо впливу соціального консультування на адаптацію та інтеграцію внутрішньо переміщених осіб; виявлення елементів та аспектів, які потребують покращення та коригування відповідно до специфіки потреб та проблем внутрішньо переміщених осіб.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Завацька Л. Технології професійної діяльності соціального педагога : навч. посіб. Київ : Слово, 2008. 240 с.
2. Зверева І., Безпалько О., Харченко С. Соціальна робота в Україні : навч. посіб. Київ : Науковий світ, 2003. 117 с.
3. Основи соціального консультування: методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 231. *Соціальна робота*. уклад.: К. Кулава. Одеса: ФОП Бондаренко М. О., 2023. 44 с.
4. Панок В. Соціально-психологічна служба : навч.-метод. посіб. для студентів і викладачів. *Кам'янець-Подільський : ТОВ Друкарня Рута*, 2012. 488 с.
5. Писаревська Г. Теоретичні основи консультування в соціальній сфері. *Соціально-правові аспекти захисту прав дітей: збірник матеріалів науково-практичної конференції*, м. Харків, 26 травня 2022 р.: тези доповідей. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. С. 96–101.
6. Пожидаєва О. Сутність та види консультування в соціально-педагогічній діяльності. *Вісник Запорізького національного університету*: зб. наук. пр. Сер. Педагогічні науки. 2012. №1(17). С. 22–25.
7. Попередній аналіз та оцінка потреб внутрішньо переміщених осіб (ВПО). *Регіональне представництво УВКБ ООН у Білорусі, Молдові та Україні*. Жовтень 2014. URL: <http://unhcr.org.ua/attachments/article/1232/IDPUKR.pdf>
8. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 30.12.2023 №.706-VII. *Вебсайт Верховної Ради України*. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1706-18> (дата звернення: 01.06.2024).
9. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги консультування : наказ Міністерства соціальної політики України від 02.07.2015 № 678. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0866-15#Text> (дата звернення: 01.06.2024).
10. Романовська Л. Місце та роль консультування у професійній діяльності майбутнього соціального працівника. Соціально-освітні домінанти професійної підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти: збірник наукових статей. Бердянськ: *Бердянський державний педагогічний університет*, 2019. Укладач: К. В. Петровська. Сторінки 45–52.
11. Романовська Л. Розвиток комунікативної компетентності майбутніх соціальних педагогів у процесі оволодіння технологією соціально-педагогічного консультування. *Педагогічний альманах*. 2013. Вип. 19. С. 257–263.
12. Руденко Т. Соціальне консультування як складова соціальної роботи для надання допомоги вразливим категоріям населення. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/30219/1/Rudenko_Sotsialne_konsultuvania.pdf (дата звернення: 01.06.2024).
13. Семигіна Т., Гусак Н., Трухан С. Соціальна підтримка внутрішньо переміщених осіб. *Український соціум*. 2015. Вип. 2. С. 65–72.
14. Суліцький В., Швед О. *Консультування в соціальній роботі : навчально-методичний посібник*. Київ : Видавничий дім «Вініченко», 2023. 240 с.

15. Трубавіна І. Проблеми внутрішньо переміщених осіб в Україні як основа ведення випадку в соціальній роботі з ними. Гібридна війна на Сході України в міждисциплінарному вимірі: витоки, реалії, перспективи реінтеграції : зб. наук. пр. / Держ. закл. «Луган. нац. ун-т ім. Т. Шевченка ; [за заг. ред. В. С. Курило, С. В. Савченко, О. Л. Караман]. Старобільськ : ДЗ «ЛНУ ім. Т. Шевченка», 2017. С. 320–342.

16. Хлебик С. Інноваційні технології в соціальній роботі з неповнолітніми засудженими у постпенітенціарний період. *Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки»*. 2019. № 4. С. 66–70.

REFERENCES:

1. Zavatska, L. (2008). *Tekhnologii profesiinoi diialnosti sotsialnoho pedahoha* [Technologies of professional activity of a social pedagogue]. Kyiv: *Slovo* [in Ukrainian].

2. Zverieva, I., Bezpalko, O., & Kharchenko, S. (2003). *Sotsialna robota v Ukraini* [Social work in Ukraine]. Kyiv: Nauk. svit [in Ukrainian].

3. *Osnovy sotsialnoho konsultuvannia: metodychni rekomendatsii do praktychnykh zaniat ta samostiinoi roboty dlia zdobuvachiv pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity spetsialnosti 231 Sotsialna robota* [Fundamentals of social counseling: methodological recommendations for practical classes and independent work for students of the first (bachelor's) level of higher education in the specialty 231 *Social Work*]. (2023). Compiled by K. Kulava. Odesa: FOP Bondarenko M. O. [in Ukrainian].

4. Panok, V. (2012). *Sotsialno-psykholohichna sluzhba: navch.-metod. posib. dlia studentiv i vykladachiv* [Social and psychological service: educational and methodological manual for students and teachers]. *Kamianets-Podilskiy: TOV Drukarnia Ruta* [in Ukrainian].

5. Pysarevska, H. (2022). *Teoretychni osnovy konsultuvannia v sotsialnii sferi* [Theoretical foundations of counseling in the social sphere]. *Sotsialno-pravovi aspekty zakhystu prav ditei: zbirnyk materialiv naukovo-praktychnoi konferentsii*, m. Kharkiv, 26 travnia 2022 r.: tezy dopovidei. Kharkiv: KhNEU im. S. Kuznetsia, 96–101. [in Ukrainian].

6. Pozhidaieva, O. (2012). *Sutnist ta vydy konsultuvannia v sotsialno-pedahohichnii diialnosti* [The essence and types of counseling in social and pedagogical activities]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu: zb. nauk. pr. Ser. Pedahohichni nauky*. №1(17). 22–25. [in Ukrainian].

7. *Poperednii analiz ta otsinka potreb vnutrishno peremishchenykh osib (VPO)* [Preliminary analysis and assessment of the needs of internally displaced persons (IDPs)]. (2014). *Regional representation of UNHCR in Belarus, Moldova and Ukraine*. Retrieved from <http://unhcr.org.ua/attachments/article/1232/IDPUKR.pdf> [in Ukrainian].

8. *Pro zabezpechennia prav i svobod vnutrishno peremishchenykh osib: Zakon Ukrainy vid 30.12.2023 №706-VII* [On ensuring the rights and freedoms of internally displaced persons: Law of Ukraine dated 30.12.2023 No.706-VII]. (2023). *Verkhovna Rada Ukrainy website*. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1706-18> (accessed June 1, 2024) [in Ukrainian].

9. *Pro zatverdzhennia Derzhavnoho standartu sotsialnoi posluhy konsultuvannia: nakaz Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy vid 02.07.2015 № 678* [On approval of the State Standard of social counseling service: order of the Ministry of Social Policy of Ukraine dated 02.07.2015 No. 678]. (2015). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0866-15#Text> [in Ukrainian].

10. Romanovska, L. (2019). *Mistse ta rol konsultuvannia u profesiinii diialnosti maibutnoho sotsialnoho pratsivnyka* [The place and role of counseling in the professional activities of future social workers]. *Sotsialno-osvitni dominanty profesiinoi pidgotovky fakhivtsiv sotsialnoi sfery ta inkluzyvnoi osvity: zbirnyk naukovykh statei. Berdiansk: Berdianskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet*. 45–52 [in Ukrainian].

11. Romanovska, L. (2013). *Rozvytok komunikativnoi kompetentnosti maibutnikh sotsialnykh pedahohiv u protsesi ovolodinnia tekhnolohiiami sotsialno-pedahohichnoho konsultuvannia* [Development of communicative competence of future social pedagogues in the process of mastering the technology of social and pedagogical counseling]. *Pedahohichniy almanakh*, (19), 257–263 [in Ukrainian].

12. Rudenko, T. *Sotsialne konsultuvannia yak skladova sotsialnoi roboty dlia nadannia dopomohy vrazlyvym katehoriyam naselennia* [Social counseling as a component of social work to provide assistance to vulnerable categories of the population]. Retrieved from https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/30219/1/Rudenko_Sotsialne_konsultuvania.pdf [in Ukrainian].

13. Semyhina, T., Husak, N., & Trukhan, S. (2015). *Sotsialna pidtrymka vnutrishno peremishchenykh osib* [Social support for internally displaced persons]. *Ukrainskyi sotsium*. №2. 65–72 [in Ukrainian].

14. Sulitskyi, V., & Shved, O. (2023). *Konsultuvannia v sotsialnii roboti: navchalno-metodychnyi posibnyk* [Counseling in social work: educational-methodological manual]. Kyiv: Vydavnychiy dim «Vinichenko» [in Ukrainian].

15. Trubavina, I. (2017). Problemy vnutrishno peremishchenykh osib v Ukraini yak osnova vedenia wypadku v sotsialnii roboti z nymy [Problems of internally displaced persons in Ukraine as the basis for case management in social work with them]. *Hibrydna viina na Skhodi Ukrainy v mizhdystsyplinarnomu vymiri: vytoky, realii, perspektyvy reintehratsii*: zb. nauk. pr. / Derzh. zakl. «Luh. nats. un-t im. T. Shevchenka»; [za zah. red. V. S. Kurylo, S. V. Savchenko, O. L. Karaman]. Starobilsk: DZ «LNU im. T. Shevchenka», 320–342 [in Ukrainian].

16. Khlebig, S. (2019). Innovatsiini tekhnolohii v sotsialnii roboti z nepovnitnimy zasudzhenymy u postpenitentsiarnyi period [Innovative technologies in social work with juvenile offenders in the post-penitentiary period]. *Naukovyi zapysky. Seriia «Psykhologo-pedahohichni nauky»*. № 4. 66–70 [in Ukrainian].